

fsenn, at loyvt er sjálvt tí ring-asta heilsudrepandi slagnum at koma inn í landið. Her afturat kemur, at hin stóri millum-handlaravinningurin fer til útlendingar.

Tað er undir orðadráttinum um einsolu við rúsdrekka hortið málinum ímóti, at tað er monopol, og monopol hava Føroyingar roynt nógv ringt av. Líka hevur verið hildið fram, at vit fyrr hava haft handil við rúsdrekka, og tilfíkt skil, sum tá var, vilja Føroyingar ikki fara aftur í landið.

Til hesar atfíningar er sagt og skal sigast her, at tann einsolan, ið talan er um, er ólík Gabels monopol, og at tað als ikki er talan um rúsdrekka-handil í vanligari fatan, nevnliga at selja yvir disk, og allra minst er ætlanin at hava »detailhandil« í teim ymsu plássunum í Føroyum.

Gabels monopol var einstaklingsinvarrettur at driva allan handil í Føroyum, og var hesin invarrettur nýttur á frekasta kapitalistmanna hátt at ama sær ríkið út av fólkunum. Einum tilfíkt einstaklingsinvarrettur er eg og allir rættshandsandi menn ímóti eins og ímóti tí óskili, ið ráddi, tá ið friur brennivínshandil var at kalla í hvørji bygd í Føroyum.

Tað, ið ætlanin er við einsolu við rúsdrekka, er at fáa rúsdrekka málið heilt og hildið í hendur okkara. Vit kunnu tá skipa fyr, at menn undir ongum fori fáa tað versta heilsudrepandi rúsdrekka, ið nú verður drukkið í stórum muni, at nogdín, ið fáast kann ísenn, ikki kemur upp um eitt vítt mark, at rúsdrekkanýtslan gerst torforari við príshækkun, úttan tað at ganga yvir mark, ið kann elva framman annað, ið verri er — smugling, smugling og heimabrenning, ið royndir prógva altíð koma fram, tá farið verður so langt, at kapitalurin og einstaklingurin, ið ikki smæðist at spekulera í fólkisins ólúku, sær sær stóran vinning við at umganga lógina.

At stovna eina einsolu við hesum endamáli er ikki flokt og torngend, sum mangir halda.

Rúsdrekka, ið nú kemur til landið, verður bestilt av teim einstakur frá útlandinum.

Einsolan vildi bert gjørt ta broyting her, at eingin skuldi haft loyvi at bestilt aðrastaðni frá enn einsolukantórinum í Havn. Einsolan skuldi, sum sagt, ikki kunna selja yvir disk, men einans eftir skrivligari bestilling. Fyri at atgongan til rúsdrekka ikki skuldi kunna verið sogd at fallið lættari við einsoluni enn nú, skuldi eingin fingið rúsdrekka fyrr enn einar 14 dagar ella longri aftaná ta skrivligu bestilling.

Mær tykist, at landið liggur soleiðis, at høvudstakið má vera at koma rúsdrekkanum so nær inn á lívið, at vit av sonnum eru forir fyr, úttan umveip og torfora lóggevan gjøgnum ríkisdag og ministeriir, at gera forholdsregul og ta skipan móti rúsdrekkaavansanum, sum vit halda gagna landi og fólk okkara best. Eitt tilfíkt tak á rúsdrekkanum fáa vit við at ganga einsoluleiðina, ið soleiðis er holl fráhaldsleið.

Vit menniskjur eru lynt til at leggja ov nógv lag í forðómur, tessverri. Men í stórum málum sum tað, her er talan um, eigir forðómurin tað ikki at leggja seg í vegin. Í hesum sambandi kann eg ikki lata vera at herja við, at tað er sagt móti einsolumálinum, at tað fólksliga býðir einum ímóti. Bert tann tankin, at vit

sjálvir skulu handla við rúsdrekka og á tann hátt vinna pening er nógv mikið til einki at vilja hava við rúsdrekkaeinsolu at gera.

Hesa stóðu dugi eg ikki at fata, hóast eg alt fyr eitt skal viðganga, at innast í mær eisini býðir ímóti, at land okkara skal vinna stóran pening av tí ólúku-liga eldvatni. Men vit eru noyðdir at vera realpolitiskar og taka lívið, sum tað er.

Sannleikin er tann, at sum er skipað, verður handlað við rúsdrekka. Munurin á nú, og sum tað vil verða við eini moguligari einsolu, er, at sum stalt er fáa bestillingarnar beinleiðis til útlandið, meðan undir einsoluni fara tær til einsolukantórið í Havn. Undir báðum háttum vinnur lógtingið pening við rúsdrekkanýtsluni.

Fráhaldsmenn hava verið við at sett nógaldandi skipan í gildi. Eru teir tá gingnir upp á »akorde« við teirra samvitsku? Teir svara óivað nei! Tí, siga teir — tað er einaferð so, at menn tross alt eru til síns at oyða pening fyrir rúsdrekka, og er tað tá betur, at landið fær nakað av hesum peningi til at bota um tann skaða, rúsdrekka ger landinum, so mikið meira sum ein hækkning av rúsdrekkaþrisinum kanska minskar um rúsdrekkanýtsluna.

Soleiðis stalt hava vit fráhaldsmenn ikki meint at dálka fingrar okkara við at ganga við til, at landið nýtir rúsdrekka-tollin til góð endamál. Vit kunnu fylgisluga herav ikki standa »moraliskt« veikari, um vit nýta tann pening, ið landið vinnur við einsolu við rúsdrekka. Tvortur-ímóti, so sátt vit eru av teirri áskoðan, at einsolan, fráhalds-liga skipað, fremur fráhalds-málið.

Afturat tí her nevnda frá-haldsliga framfrá gagni, einsolamálið eftir mínum tykki hevur, talar tað málinum til frama, at vit við tí vinna peninguliga sæð meir enn sum nú er stalt, deils við at taka millum-handlaraðgöðan og deils við at hækka rúsdrekkaþrisin.

Innløgspurningurin nertir kanska ikki beinleiðis við frá-haldsmálið. Men er hann ein so týðningarmikil spurningur, at vit ikki í hesum heldur enn í øðrum fori kunna lata vera at taka hann við, bert hann ikki skaðar fráhaldsamálið, tí hjá okkum standa og falla mong stórmál, ið treyta vælferð landsins, við peningspurninginum.

P. M. Dam.

Saltning af færøsk Sild.

Efter nu at have besøgt de vigtigste Sildepladser, har jeg faaet samlet ca. 100 Prøvetonder af Færøssild, behandlet efter min Metode; senere hen paa Efter-aaret vil vi nedlægge Sild paa en Maade, der egner sig for en Sild af mere mager Kvalitet, men som gør, at Silden bliver en god Salgsvarer. Jeg er overalt blevet mødt med en Forstaaelse og Interesse saavel af Fiskere som af Købmænd, et godt Bevis for, at Spørgsmaalet har stor Interesse for alle Parter.

Hvad der angaar Sildens Forekomster ved Færøerne, da bliver der fra alle Sider fremhævet, at det findes og stadig observeres Sild saavel i Fjødrene som i Farvandene udenfor, og at Silden er her saa godt som hele

Aaret, blot skifter den Opholdstid og Mængder kan variere.

Disse Oplysninger falder ogsaa udmerket sammen med Prof. Johs. Schmits Undersøgelser vedrørende Sildebestanden ved Færøerne, og paa dette Omraade vil Havundersøgelsesskibet »Dana« sikkert ogsaa i Fremtiden kunne give interessante og nyttige Oplysninger der vil kunne gavne det betrængte færøske Hjemmefiskeri.

At de Udtalelser som jeg oftest har modt under min sidste nu afsluttede Rejse skal jeg her genfortælle følgende der er typisk for hele Spørgsmaalet.

»Ja Fjorden her har i lange Tider staaet stuvende fuld af store, fine, fed Sild, men vi har hverken haft Tønder eller Salt saaledes at vi kunde behandle Silden med det samme, og naar vi endelig havde opnaaet at faa sendt nogle Tønder ned til København, har vi som Regel faaet Tab paa Sendingen, og vi har da faaet den Meddelelse at Silden var af god Kvalitet, men den var blot behandlet forkert, dette giver naturligvis ingen Lyst til at fortsætte«.

Til Eksempel opnaaede den færøske Sild paa det danske Marked sidste Efteraar en Pris fra 6 til 12 Kr. pr. Tønde hvormod den norske Sild opnaaede Priser fra 70 til 90 Kr. pr. Tønde, en slem Forskel paa det samme Kvantum Sild, men blot behandlet paa forskellige Maader. Det er dette som vi nu skal have rettet. Grundlaget for dette er lagt, og jeg vil oprigtigt haabe, at vi kan fortsætte saaledes, at et virkeligt godt Fiskeriprodukt ikke stadig skal gaa til spilde, kun grundet paa Mangel af Kendskab til Behandlingsmaaden.

Der er her sikkert et Felt indenfor det færøske Hjemmefiskeri, der kan faa Interesse for hele det færøske Samfund, saavel for den mindre Fisker, der med sine Garn inde i Fjødrene kan drive et lønende Sildefiskeri, som de større Købmænd og Redere, der i Farvandene udenfor Færøerne, hvor de store Mængder findes, kan drive et større Fiskeri med Net og Drivgarn fra store Baade.

Hvis hele Sagen nu sættes grundigt i System ved Fangst, Behandling, Sortering, Mærkning og Distributering af Varen, vil den uden Tvivl give gode Resultater; thi en Sild som den færøske, der i Størrelse ligner den norske, skotske og hollandske, har meget store Afsetningsmuligheder, ikke alene i Danmark, men i Tyskland, Polen og Randstaterne er der stærk Efter-spørgsel efter salds Sild, naar blot Varen er behandlet paa netop den Maade, som hvert Land ønsker det, og paa dette Grundlag kan man regulere Afsetningen saaledes, at ikke et enkelt Marked bliver overfyldt og derved fremkalder Prisfald, saa at Fiskeriet ikke bliver rentabelt.

Hvad der i denne Sag særlig giver mig Troen paa et godt Resultat, er den store Interesse

som jeg har modt, særlig hos de yngre Købmænd og Fiskere, og mange er de praktiske Forsøg og Samtaler, der er blevet fort imellem disse Folk, der sikkert er klare over, at skal der opnaas et godt Resultat, da skal der Grundighed og Energi sættes ind.

I den lille Maanedstid, som jeg har været heroppe, har det desværre ikke været mig muligt at besøge alle Pladser, men min Repræsentant og Tillidsmand, Hans Poulsen, som har ledsaget mig paa hele Turen, og som nu er nøje inde i hele Spørgsmaalet, vil nu kunne give alle Oplysninger.

Senere vil der blive udsendt trykte Oplysninger om Silde-saltning, og enhver vil kunne bestille en saadan hos Hans Poulsen, Svinaer, eller hos Under tegnede.

P. t. Thorshavn, 1. Sept. 1932.
Svend Jørgensen.

Heim frá Grønlandi.

Heystardagur er í hondum. Okkara sjómenn, sum hildu 1600 fjórðingaleið til Grønlandsstrendur fyr í veiða sær og sínum til at ganga vetrinum ímóti, eru nú summir longu heimkomnir, aðrir eru í sjónum.

Tað eru ikki bert góð tíðindi, ið berast frá Grønlandi.

Fiskurin hevur ikki verið so nógvur, sum árinu framanundan, á teim grynnum og leiðum, sum loyvt er okkara sjómönnum at fiska á. Men hevur haraftur ímóti verið orgrynni av fiski innanfyri mark, á firðunum og nærri landi.

»Inspektionin« sigist at hava verið ágrýtin og bondsk. Nógv feroysk skip eru kaprað.

Tað er sjálvandi ikki rætt at bróta tær settu lógreglur, og kann ikki noktast, at lógbrotini í Grønlandi skerpa og ala ill-vilja. Men tann, ið kennur viðurskiftini og veit, hvussu illa er stalt hjá tí feroyska fiskimanninum, dugir at fata, at menn, ið eru farnir so langa leið sum frá Føroyum til Grønlands, og sum einans hava tað, ið húkurin veidir, at líta á fyr í bjarga lívinum, at teir freistast at kasta út, har sum fiskur er, heldur enn at koma sorir heim.

Væl er tað sátt og rætt, at »lóg er lóg, og lóg skal haldast«. Men lógir mega hóska til viðurskiftini og ikki ganga ímóti krøvum, ið eiga lívsins rætt og eru náttúrlig og ómcinandi.

Eingin Føroyingur dugir at finna nakað rættvíst í tí, at sýtt skal verða donskum statsborgarum — og tað undirstrika menn, at Føroyingar eru — at fiska við ongli við Grønlandsstrendir. Ongulin oyðir ikki fiskin, og særliga lógið tykist eitt bann her, tá viðurskiftini eru, at torskurúgvurnar, ið standa við Grønlandsstrendur, eru so stórar, at Grønlandingar-nir einki kunnu gera við tær, og at tað, ið Føroyingar kunnu draga við snori, verunliga ikki ger mun.

Lóg, ið elvir lógbrot, er ill,

og fara við tí at vóna, at fiski-veiðulógin viðvíkjandi Grønlandi verður broytt, so hon av sonnum kemur at vera Føroyingum og viðurskiftum teirra og Grønlandinganna millum til gagn og sóma.

Sunnanmaður.

Beinasemi.

Telefonmál.

Áheitanir hava verið sendar Løgtinginum frá Nólsoy um at fáa lagaligari og bíligari loft-samband millum oyyna og telefonstöðina í Havn og frá nýbyggjarum í Nesvík um at fáa telefonstöð.

Málini hava verið í nevnd. Allir nevndarlimirnir, sambands- og sjálfstýrismenn, háls um háls, hava framsætt felagsáskoðan teirra í hesum báðum nevndarálitum:

Betænkning

Sag Nr. 158/1932: Gjald fyrir telefontelegramm.

Forstanderskabet for Nolso Sogns Kommune andrager i Skrivelse af 4. ds. Lagtinget om:

- 1) at Taksten for Telefontelegrammer til og fra Nolso maa blive nedsat;
- 2) at Nolso Radiostation faar Forbindelse med Thorshavn een Gang hver Time paa Dagen;
- 3) at der gives Tilladelse til at bruge Telegramadresse i Nolso.

I Andragendet foreslaas, at Taksten for Telegrammer til og fra Thorshavn nedsættes fra 5—2 Ore pr. Ord og for Telegrammer fra og til Pladser udenfor Thorshavn fra 10—4 Ore pr. Ord.

Driftsbestyrer Jacobsen udtaler i en Sag vedlagt Erklæring, at Taksten for Telefontelegrammer er ellers overalt paa Færøerne 10 Ore pr. Ord, medens den mellem Nolso og Thorshavn kun er 5 Ore; gaar Telegrammet til eller fra en anden Station udenfor Thorshavn, bliver Taksten altsaa 10 Ore. Nolsinger er saaledes gunstigere stillet end alle andre. Med Hensyn til Forbindelsen bemærker han, at Nolso i Lighed med Udoerne har 4 Gange daglig Forbindelse med Thorshavn; mellem Sudero og Thorshavn er der Forbindelse 5 Gange daglig. Der oplyses, at der i det sidste Halvår til og fra Nolso har været fort 177 Samtaler og sendt 156 Telegrammer, ialt 333 Ekspeditioner, hvilket svarer til knapt 2 pr. Dag. Driftsbestyreren mener derfor, at Forbindelsen i Forhold til Trafikken er hyppig nok. Med Hensyn til Brugen af Telegramadresse bemærkes, at Nolsinger i saa Henseende er underkastet ganske de samme Regler som alle andre her paa Øerne, og at der hverken fra Telefonvæsenets eller Telegrafvæsenets Side er lagt nogen Hindring i Vejen for Brugen af disse, naar der betales den fastsatte Takst af 20 Kr. om Aaret til Telegrafvæsenet, hvortil ogsaa Anmeldelse skal ske. Telefonvæsenets Indtægter og Udgifter af Radiostationen paa Nolso stiller sig saaledes:

Indtægter:

For Samt. og Telegr. Kr. 123,97
Kommunens Tilskud — 150,00

Ialt Kr. 273,97